Комунальний заклад Сумської обласної ради
«Сумський фаховий медичний коледж»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора
з навчальної роботи
_____ Людмила ЛЯШЕНКО
«01» 09 2026

РОБОЧА ПОГРАМА ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Галузь знань:	**22 Охорона здоров'я**
Спеціальність:	**І5 Медсестринство**
Освітньо-професійна програма:	**Акушерська справа**
Розробники:	**Ірина Білоконь**
Обсяг кредитів ECTS:	**3**
Загальна кількість годин:	**90**

Робочу програму розглянуто та схвалено
на засіданні ЦК ОКЗСК
Протокол від «01» 09 2026 № 1
Голова ЦК _____ Марина КІСІЛЬОВА

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Медсестринська виробнича практика

<table>
<tr><th>Найменування показників</th><th>Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний ступінь, форма навчання</th><th>Характеристика</th></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 3</td><td>Галузь знань:
22 Охорона здоров’я</td><td>Обов’язкова</td></tr>
<tr><td>Модулів – 1</td><td rowspan="2">Спеціальність:
І5 Медсестринство</td><td rowspan="2">Термін навчання
3 роки</td></tr>
<tr><td>Загальна кількість годин – 90 год</td></tr>
<tr><td>Кількість годин роботи у відділеннях – 60 год</td><td>Ступінь освіти:
фаховий мододший бакалавр</td><td>Робота у відділеннях:
приймальне відділення – 6 год.
центральне стерилізаційне відділення – 6 год.
відділення стаціонару – 48 год.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Кількість годин самостійної роботи здобувача освіти – 30 год.</td><td rowspan="2">Форма навчання: денна</td><td>Самостійна робота - 30 год.
Індивідуальні завдання</td></tr>
<tr><td>Вид контролю:
Модульний контроль</td></tr>
</table>

Примітка: 1 кредит ECTS – 30 год.

І. ВСТУП

Робоча програма вивчення навчальної дисципліни «Медсестринська виробнича практика» складена відповідно до Стандарту фахової передвищої освіти зі спеціальності І5 Медсестринство галузі знань 22 Охорона здоров’я освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» затвердженого наказом МОН № 1202 від 08.11.2021 року та освітньо-професійної програми навчального плану, затверджених у коледжі на засіданні педагогічної ради.

Ця програма є частиною освітньо-професійної програми підготовки фельдшера в рамках професійної спеціалізації і розрахована на 90 годин (3 кредити ECTS), з яких робота у відділеннях – 60 годин, самостійна робота здобувачів освіти – 30 годин. Проведення виробничої практики регламентується навчальним планом, програмою практики, діючими наказами Міністерства освіти і науки та Міністерства охорони здоров’я України, Положенням про проведення виробничої практики. Педагогічної ради коледжу.

Виробнича практика є обов'язковим компонентом освітньопрофесійної програми, один із етапів навчання для здобувачів фахової передвищої освіти спеціальності І5 Медсестринство освітньо-професійної програми Акушерська справа. Медсестринська виробнича практика здобувачів освіти є невід’ємною складовою частиною процесу підготовки спеціалістів у закладах освіти. Під час проходження практики 30 годин від загального обсягу часу виділяється на самостійну роботу, яка включає удосконалення практичних навичок, роботу в бібліотеці, оформлення в письмовому вигляді документації та санітарно-освітню роботу.

Виробнича практика проводиться на базах стаціонарів терапевтичного та хірургічного профілів закладів охорони здоров’я, затверджених наказами Департаменту охорони здоров’я Сумської обласної держадміністрації та міського управління охорони здоров’я, відповідно до вимог програми

Мета та завдання навчальної дисципліни: виробнича практика здобувачів фахової передвищої освіти проводиться з метою поглиблення і систематизації теоретичних знань з обстеження та оцінки стану здоров'я людини.

1. Головна мета: узагальнення системи знань практичної спрямованості щодо визначення та оцінки стану здоров'я людини, шляхом моніторингу та аналізу, дослідництва та критичного клінічного мислення у процесі застосування знань теоретичної, практичної та доказової медицини з метою ефективної медсестринської діяльності з організації роботи медичного працівника в системі закладів охорони здоров'я.

2. Основні завдання виробничої практики спрямовані на досягнення результатів навчання:

- удосконалення теоретичних та прикладних засад діагностики та догляду, що вивчались на дисципліні «Догляд за хворими та медична маніпуляційна техніка», достатніх для успішного виконання професійних обов'язків за обраною спеціальністю;
- поглиблене вивчення факторів ризику чи розвитку клінічних проявів імовірних ускладнень, та побічної дії лікарських засобів пов'язаних з процедурами діагностичних досліджень.

3. Передумовами для проведення медсестринської виробничої практики є раніше здобуті програмні результати навчання галузі знань 22 Охорона здоров'я: «Анатомія людини», «Фізіологія», «Мікробіологія», «Медична біологія», «Основи латинської мови з медичною термінологією». Практика проводиться на завершальному етапі вивчення дисципліни «Догляд за пацієнтами та медична маніпуляційна техніка».

МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ:

- поглиблення і систематизація отриманих теоретичних знань;
- удосконалення практичних навичок і вмінь з догляду за хворими відповідно до принципів медичної етики і деонтології;
- оволодіння здобувачами освіти сучасними методами та формами організації праці в галузі акушерства та гінекології;
- набуття професійних компетенції з питань акушерства та гінекології;
- відпрацювання та вдосконалення техніки виконання медичних маніпуляцій.
- За період проходження практики здобувачі освіти знайомляться з роботою:
- приймального відділення;
- центрального стерилізаційного відділення;
- відділень стаціонару;
- вивчають посадові обов'язки медичної сестри на кожному робочому місці;
- ознайомлюються з наказами та інструкціями МОЗ України, які регламентують роботу закладів охорони здоров'я із санітарно-протиепідемічного режиму.

РОЗПОДІЛ ЧАСУ НА ПРАКТИЦІ

№ з/п	Відділення	Дні	Години		
			Усього	Робота у відділенні	Самостійна робота
1	**Приймальне відділення**	1	9	6	3
2	**Центральне стерилізаційне відділення**	1	9	6	3
3	**Відділення стаціонару**	8	72	48	24
	Усього:	**10**	**90**	**60**	**30**

ІІ. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати типові спеціалізовані задачі в медичній галузі та передбачає застосування положень і методів відповідної науки і характеризується певною невизначеністю умов.
Загальні компетентності	ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу інформації. ЗК 2. Здатність до планування та організації власної діяльності. ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 4. Здатність використовувати інформаційні та комунікативні технології. ЗК 5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаних робіт. ЗК 6. Здатність до міжособистісної взаємодії. ЗК 7. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК 8. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, генерувати ідеї. ЗК 9. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК 10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
Спеціальні (фахові) компетентності	ФК 1. Здатність використовувати у професійній діяльності знання нормативно-правових, законодавчих актів України та наказів МОЗ України, матеріалів ВООЗ. ФК 4. Здатність використовувати теоретичні знання та практичні уміння в результаті вивчення циклу професійної та практичної підготовки, а саме: основні положення догляду за пацієнтами та медичну маніпуляційну техніку, методи обстеження пацієнтів; особливості підготовки до обстеження та догляду за пацієнтами після їх проведення. ФК 10. Здатність проводити додаткові методи обстеження. ФК 11. Здатність проводити підготовку пацієнта до інструментальних досліджень, здійснювати забір і направлення матеріалу на лабораторні дослідження. ФК 16. Здатність забезпечувати заходи санітарно-протиепідемічного режиму. ФК 18. Здатність транспортувати пацієнта в різних ситуаціях. ФК 21. Здатність проводити заходи особистої гігієни. ФК 22. Здатність проводити раціональне та лікувальне харчування пацієнтів. ФК 24. Здатність застосовувати найпростіші методи фізіотерапії. ФК 25. Здатність виписувати, зберігати та застосувати лікарські засоби та вироби медичного призначення. ФК 26. Здатність організувати робоче місце, керуючись діючими наказами та нормативними документами України. ФК 27. Здатність забезпечувати особисту безпеку при роботі з пацієнтами. ФК 29. Здатність здійснювати специфічну та неспецифічну профілактику захворювань та попередження їх ускладнень. ФК 31. Здатність організовувати протиепідемічну роботу в осередках інфекцій. ФК 32. Здатність контролювати роботу підпорядкованого персоналу. ФК 33. Здатність здійснювати догляд за помираючими та агонуючими пацієнтами. ФК 34. Здатність забезпечувати порядок поводження з трупом. ФК 35. Здатність проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення. ФК 38. Здатність оформлювати медичну документацію.

ІІІ. ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Знання та розуміння	ПРН 1. Знання нормативно-правових, законодавчих актів України та наказів МОЗ України, матеріалів ВООЗ. ПРН 3. Знання з основ латинської мови та медичної термінології, медичної інформатики, анатомії людини, фізіології, медичної біології, мікробіології. ПРН 4. Знання основних положень догляду за пацієнтами та медичної маніпуляційної техніки, проблем пацієнтів різних вікових груп та шляхи їх вирішення, методів обстеження пацієнтів; особливостей підготовки до обстеження та догляду за пацієнтами після їх проведення.
Застосування знань та розуміння	ПРН 5. Уміння проводити суб'єктивне і об'єктивне обстеження всіх органів і систем та аналіз отриманих даних. ПРН 11. Уміння проводити підготовку пацієнта до інструментальних досліджень, здійснювати забір і направлення матеріалу на лабораторні дослідження. ПРН 16. Уміння забезпечувати заходи санітарно-протиепідемічного режиму. ПРН 18. Уміння транспортувати пацієнта в різних ситуаціях. ПРН 21. Уміння проводити заходи особистої гігієни. ПРН 22. Уміння проводити раціональне та лікувальне харчування пацієнтів. ПРН 25. Уміння виписувати, зберігати та застосувати лікарські засоби та вироби медичного призначення. ПРН 26. Уміння організувати робоче місце, керуючись діючими наказами та нормативними документами України. ПРН 27. Уміння забезпечувати особисту безпеку при роботі з пацієнтами. ПРН 24. Уміння застосовувати найпростіші методи фізіотерапії. ПРН 32. Уміння контролювати роботу підпорядкованого персоналу. ПРН 33. Уміння здійснювати догляд за помираючими та агонуючими пацієнтами. ПРН 35. Уміння проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення. ПРН 38. Уміння оформлювати медичну документацію.
Формування суджень	ПРН 41. Здатність аналізувати результати суб'єктивного та об'єктивного обстеження. ПРН 46. Здатність визначати і оцінювати фактори, які впливають на здоров'я населення України. ПРН 47. Здатність визначати фактори ризику навколишнього середовища та забезпечувати особисту безпеку при роботі з пацієнтами.

ІV. ОБОВ'ЯЗКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПІД ЧАС ПРОХОДЖЕННЯ МЕДСЕСТРИНСЬКОЇ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

1. Своєчасно прибути на базу практики.
2. Вивчити і суворо дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки.
3. Дотримуватися правил етичного Кодексу медичної сестри України.
4. Виконувати всі завдання, що передбачаються програмою практики та правила внутрішнього

розпорядку закладу охорони здоров'я та закладу освіти.
5. Оформити щоденник практики, характеристике, звіт.
6. Відповідати за виконану роботу та її результати.
7. Брати активну участь в роботі закладу охорони здоров'я.
8. Своєчасно скласти модульний контроль з практики.

V. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Опрацювання інструкцій МОЗ з техніки безпеки та охорони праці в галузі.
2. Вивчення функціональних обов'язків на робочих місцях.
3. Виконання програми практики в повному обсязі.
4. Вивчення зразків заповнення медичної документації (медична карта стаціонарного пацієнта, листки лікарських призначень, температурні листки), протоколів стандартних планів догляду та навчання.
5. Ведення щоденників практики згідно з вимогами.

VI. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

6.1. ПРИЙМАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ ЗОЗ (1 день)

У приймальному відділенні здобувачі освіти знайомляться з режимом роботи відділення, правилами реєстрації пацієнтів, заповненням медичної документації; беруть участь у загальному огляді, проведенні антропометрії та санітарного оброблення пацієнтів (у тому числі з педикульозом), виконанні маніпуляцій, транспортуванні пацієнтів у відділення, приготуванні дезінфекційних розчинів.

Здобувачі освіти повинні знати:

- роботу медичної сестри приймального відділенні стаціонару;
- санітарно-протиепідемічний режим приймального відділення;
- посадові обов'язки сестри медичної, накази та інструкції, які регламентують роботу приймального відділення;
- правила прийому і санітарної обробки пацієнта;
- приготування та застосування сучасних дезінфекційних засобів, правила зберігання та техніку безпеки під час роботи з ними;
- огляд волосяних частин тіла пацієнта для виявлення педикульозу; дезінсекційні протипедикульозні засоби;
- медичну документацію приймального відділення;
- транспортування пацієнта в профільне відділення.

Практичні навички:

- проводити антропометрію;
- транспортувати та перекладати пацієнтів;
- заповнювати паспортну частину Медичної карти стаціонарного пацієнта, Журналу обліку прийому пацієнтів в стаціонар;
- здійснювати повне або часткове санітарне оброблення пацієнта;
- проводити огляд і здійснювати відповідні заходи при виявленні педикульозу;
- виконувати медичні маніпуляції;
- готувати сучасні дезінфікуючі розчини різної концентрації;

6.2. ЦЕНТРАЛЬНЕ СТЕРИЛІЗАЦІЙНЕ ВІДДІЛЕННЯ ЗОЗ (1 день)

У ЦСВ здобувачі освіти знайомляться зі структурою, режимом роботи, документацією відділення, функціональними обов'язками персоналу, правилами техніки безпеки під час стерилізації, здійснюють прийняття і облік медичних виробів для ПСО та стерилізації у ЦСВ.

Здобувачі освіти повинні знати:

- організацію роботи ЦСВ;
- мету, завдання і принципи роботи центрального стерилізаційного відділення;
- структуру ЦСВ;
- методи та режими стерилізації, методи контролю стерилізації;
- терміни збереження стерильності медичних виробів при різних видах пакувань;
- дотримання норм і правил техніки безпеки під час стерилізації.

Здобувачі освіти повинні уміти:

- проводити передстерилізаційну обробку медичних виробів у відповідності з існуючими інструкціями;
- проводити контроль якості передстерилізаційної обробки кожної партії медичних виробів шляхом постановки азопірамової та фенолфталеїнової проб для контролю залишкових кількостей мийних засобів і білкових забруднень;
- готувати цільові, видові, універсальні укладки та набори за призначенням;
- комплектувати та пакувати медичні вироби (у листовий пакувальний матеріал або крафт-папір, текстиль, спеціальні пакети, контейнери, герметичні бікси, лотки, кошики тощо);
- здійснювати контроль параметрів режимів стерилізації.

6.3. ВІДДІЛЕННЯ СТАЦІОНАРУ (8 днів)

У відділенні стаціонару здобувачі освіти знайомляться з особливостями забезпечення санітарно-протиепідемічного режиму відділень лікарні (накази, галузеві стандарти, інструкції, методичні рекомендації та ін.), правилами виписування, отримання, зберігання і обліку лікарських засобів у відділенні, обліком наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, посадовими обов'язками медичного персоналу, наказами та інструкціями, які регламентують роботу відділення, лікувально-охоронним режимом, організацією лікувального харчування у відділенні.

Здобувачі освіти повинні знати:

- санітарно-протиепідемічний режим терапевтичного відділення (палати, маніпуляційного та процедурного кабінетів, буфетної тощо);
- посадові обов'язки медичного персоналу;
- правила виписування, зберігання і обліку лікарських засобів у відділенні (у тому числі наркотичних);
- організацію лікувального харчування у відділенні, принципи лікувального харчування та годування пацієнтів;
- методи найпростішої фізіотерапії;
- особливості спостереження і догляду за пацієнтами з різною патологією.

Здобувачі освіти повинні уміти:

- підготувати до роботи маніпуляційний кабінет;
- накривати стерильний стіл;
- проводити облаштування ліжка пацієнта, здійснювати заміну натільної і постільної білизни,

перекладання і транспортування пацієнта;

- проводити догляд за шкірою, волоссям, очима, вухами, носовими ходами, порожниною рота, статевими органами, проводити комплексну профілактику пролежнів;
- проводити годування тяжких пацієнтів;
- вимірювати температуру тіла, артеріальний тиск, досліджувати характеристики артеріального пульсу, проводити оцінку отриманих результатів та їх реєстрацію;
- проводити спостереження і догляд за пацієнтами із захворюваннями органів дихання, кровообігу, травлення, нирок і сечовивідних шляхів, тяжких пацієнтів.

VII. ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ

7.1. Профілактика інфекцій, пов'язаних з наданням медичної допомоги (ІПНМД)

Здобувачі освіти повинні знати:

- способи передачі ІПНМД.
- групи ризику розвитку ІПНМД.
- резервуари збудників ІПНМД.
- заходи профілактики і контролю ІПНМД.
- види, способи і режим дезінфекції у відділенні ЗОЗ.
- чинні накази, інструкції і методичні вказівки МОЗ України.

Практичні навички:

- проведення вологого прибирання закладах охорони здоров'я із застосуванням дезінфекційних розчинів;
- провітрювання і опромінювання приміщень закладів хорони здоров'я;
- дезінфекція і утилізація використаного одноразового медичного інструментарію;
- гігієна рук до і після виконання будь-якої маніпуляції;
- захист шкіри і слизових оболонок в разі контакту з біологічними рідинами;
- використання засобів індивідуального захисту (маска, халат, окуляри, шапочка, фартух);
- підготовка мийних і дезінфекційних розчинів різної концентрації;
- дезінфекція предметів догляду;
- проведення передстерилізаційного очищення виробів медичного призначення;
- контроль якості передстерилізаційного очищення;
- підготовка перев'язувального матеріалу, укладання в стерилізаційні коробки;
- контроль якості стерилізації;
- надягання стерильного халата, шапочки, маски, гумових рукавичок;
- знімання використаних рукавичок, халата, маски;
- підготовка до роботи маніпуляційного кабінету.

7.2. Особиста гігієна пацієнтів. Харчування та годування пацієнтів

Здобувачі освіти знати:

- положення пацієнта у ліжку.
- надання пацієнтові зручного положення за допомогою функціонального ліжка та інших пристосувань.
- зміна постільної і натільної білизни тяжкохворим.
- догляд за шкірою, природними складками.
- Пролежні. Методики визначення ступеня ризику утворення пролежнів у пацієнта. Фактори ризику розвитку пролежнів. Тактика медичної сестри при пролежнях.

- догляд за волоссям.
- миття ніг. Підстригання нігтів на руках і ногах.
- догляд за ротовою порожниною.
- догляд за очима.
- догляд за носом.
- догляд за вухами.
- використання підкладних суден і сечоприймачів. Догляд за зовнішніми статевими органами, промежиною.
- навчання пацієнтів і членів його сім'ї елементам догляду за природними шкірними складками і слизовими оболонками.
- складання порційної вимоги на харчування пацієнтів.
- здійснення контролю за санітарним станом приліжкових столиків і холодильників, за асортиментом і терміном зберігання продуктів.
- годування тяжкохворих у ліжку. Штучне харчування.

Практичні навички:

- визначення ступеня ризику розвитку пролежнів у пацієнта;
- здійснення заходів з профілактики пролежнів;
- оброблення шкіри за наявності пролежнів;
- забезпечення правильного положення пацієнта за допомогою функціонального ліжка та інших пристосувань;
- приготування ліжка пацієнта;
- зміна постільної та натільної білизни;
- вжиття заходів з догляду за шкірою;
- догляд за волоссям;
- догляд за статевими органами, промежиною (профілактика попрілостей);
- догляд за очима;
- догляд за вухами, оброблення зовнішнього слухового ходу;
- догляд за носовими ходами;
- догляд за порожниною рота;
- подання сечоприймача тяжким пацієнтам тяжким пацієнтам;
- подання підкладного судна тяжкохворим пацієнтам;
- бесіда з пацієнтом і його родичами про суть призначеної дієти;
- складання порційної вимоги на харчування паціцєнтів;
- складання приблизного добового меню згідно з рекомендованою дієтою;
- здійснення контролю за санітарним станом приліжкових столиків, холодильника, асортиментом і терміном зберігання продуктів;
- годування тяжких пацієнтів з ложки і напувальниці.

7.3. Спостереження за пацієнтами

Здобувачі освіти знати:

- вимірювання температури тіла, реєстрація результатів. Особливості спостереження та догляду за пацієнтами при гарячці
- визначення частоти дихання. Основні симптоми при захворюванні органів дихання: задишка, кашель, кровохаркання, ядуха. Оксигенотерапія.
- визначення пульсу, реєстрація результатів (цифрове та графічне в температурному листку). Порушення пульсу: брадикардія, тахікардія, аритмія.
- вимірювання артеріального тиску. Цифрове і графічне записування артеріального тиску. Симптоми підвищення чи зниження тиску. Спостереження і догляд за пацієнтами з порушеннями функції системи кровообігу.

- спостереження і догляд за пацієнтами під час блювання.
- надання допомоги при метеоризмі.
- показання, протипоказання і можливі ускладнення при постановці клізм та газовідвідної трубки.
- догляд за пацієнтами при нетриманні сечі, користування сечоприймачами. Догляд при затримці сечі, катетеризація сечового міхура м'яким катетером.
- спостереження і догляд за тяжкохворими та агонуючими. Поняття про паліативну та хоспісну допомогу. Стадії термінального стану, їх основні клінічні прояви.

Практичні навички:

- визначення набряків;
- вимірювання температури тіла;
- реєстрація даних термометрії в температурному листі;
- дезінфекція і зберігання термометрів;
- надання допомоги пацієнту з гарячкою;
- підрахування частоти дихальних рухів;
- допомога пацієнту під час кашлю, задишки, кровохаркання, легеневої кровотечі;
- подавання кисню з кисневої подушки, централізоване подавання кисню через носові катетери;
- дослідження пульсу, вказання його властивостей;
- вимірювання артеріального тиску;
- надання допомоги під час блювання, аспірації блювотних мас;
- застосування газовідвідної трубки;
- застосування очисної клізми;
- застосування сифонної клізми;
- застосування лікувальної клізми;
- застосування послаблювальної клізми;
- катетеризація сечового міхура м'яким катетером;
- промивання сечового міхура;
- визначення добового діурезу, водного балансу.
- догляд за тяжкохворими та агонуючими пацієнтами.

7.4. Найпростіші методи фізіотерапії. Гірудотерапія

Здобувачі освіти повинні знати:

- зстосування банок, солюкс-ламп, накладання гірчичників, компресів, міхура з льодом, грілки: механізм дії, показання, протипоказання, техніка процедури, догляд за пацієнтами (підготовка пацієнта, оснащення, вибір місця проведення процедури). Можливі ускладнення та їх профілактика.
- водолікування: місцеві та загальні ванни.
- правила техніки безпеки при застосуванні найпростіших методів фізіотерапії.

Практичні навички:

- застосування банок;
- накладання гірчичників;
- накладання зігрівального компресу;
- накладання охолоджувального компресу;
- застосування грілки;
- застосування міхура з льодом;
- застосування водних процедур;
- застосування солюкс-ламп.

7.5. Виписування, зберігання та застосування лікарських засобів

Здобувачі освіти повинні знати:

- вибірка призначень з листка лікарських призначень. Виписування вимоги-накладної на лікарські засоби і порядок отримання їх з аптеки. Зберігання і розподілення лікарських засобів у відділенні. Виписка, облік і зберігання лікарських засобів списку А і Б.
- право пацієнта на інформацію про лікарські засоби. Необхідність отримання згоди пацієнта на введення ліків.
- застосування мазі, присипок, пластирів, розчинів, настоянок.
- інгаляційний спосіб введення лікарських засобів через рот та ніс.
- введення супозиторіїв в пряму кишку.
- оснащення і документація процедурного кабінету.
- набирання лікарських засобів із ампул і флаконів. Розведення антибіотиків. Постановка проб на чутливість до лікарських засобів. Анатомічні ділянки для парентерального введення лікарських засобів. Особливості введення олійних розчинів та інсуліну.
- техніка внутрішньошкірних, підшкірних, внутрішньом'язових, внутрішньовенних ін'єкцій, взяття крові для лабораторного дослідження.
- збирання та заповнення системи для внутрішньовенного вливання. Техніка внутрішньовенного краплинного введення лікарських засобів. Ускладнення, що виникають при парентеральному способі введення лікарських засобів. Тактика медичної сестри.

Практичні навички:

- робота з листом лікарських призначень;
- заповнювання журналів обліку лікарських засобів;
- надання пацієнту необхідної інформації про лікарські засоби;
- роздавання лікарських засобів для ентерального застосування;
- навчання пацієнта прийому різних лікарських форм ентерально.
- навчання пацієнта техніці сублінгвального вживання лікарських засобів;
- застосовування лікарських засобів через пряму кишку (за допомогою ректальних свічок);
- навчання пацієнта користуватися кишеньковим інгалятором;
- застосування лікарських засобів на шкіру (мазі, присипки, розчини і настойки);
- навчання пацієнта або членів його сім'ї закапуванню крапель в очі, ніс, вуха;
- збирання стерильного багаторазового використання шприца з крафт-пакету;
- збирання одноразового стерильного шприца;
- набирання лікарських засобів з ампул і флаконів;
- розведення і розрахування дози антибіотика;
- вміння поставити проби на чутливість до лікарських засобів;
- виконання внутрішньошкірніих, підшкірних і внутрішньом'язових ін'єкцій;
- виконання внутрішньовенних ін'єкцій;
- взяття крові з вени для лабораторного дослідження;
- збирання і заповнення системи для внутрішньовенних вливань;
- виконання внутрішньовенного краплинного вливання ліків;
- запобігання ускладненням, що можуть виникнути при парентеральному способі введення лікарських засобів.

7.6. Участь медичної сестри в лабораторних та інструментальних дослідженнях

Здобувачі освіти знати:

- підготовка пацієнта, оснащення, взяття і направлення матеріалу на лабораторне дослідження харкотиння (загальне і бактеріологічне).

• взяття калу для копрологічного, бактеріологічного дослідження, на приховану кров, яйця гельмінтів.
• взяття сечі для загального і бактеріологічного дослідження, проби за Зимницьким, Нечипоренко, визначення діастази, глюкози, 17-кетостероїдів, фенілкетонурії.
• взяття крові для бактеріологічного дослідження.
• підготовка пацієнта до рентгенологічного дослідження (бронхографія, холецистографія, дослідження шлунка і кишок, сечової системи).
• підготовка пацієнта до ультразвукового та ендоскопічного дослідження (бронхоскопія, езофагогастродуоденоскопія, колоноскопія, ректороманоскопія, цистоскопія).
• підготовка пацієнта й участь у проведенні пункції (абдомінальної, люмбальної, плевральної). Спостереження і догляд за пацієнтом після пункції.

Практичні навички:
• вибирання призначення на лабораторні та інструментальні дослідження з листка лікарських призначень;
• пояснення пацієнту суті дослідження і правила підготовки до нього;
• взяття харкотиння на загальний аналіз та мікобактерії туберкульозу;
• взяття калу для копрологічного і бактеріологічного дослідження, на приховану кров, яйця гельмінтів;
• взяття сечі на загальний аналіз, за Нечипоренком, Зимницьким, на глюкозу, діастазу, 17-кетостероїди, фенілкетонурію;
• взяття крові з вени для бактеріологічного дослідження;
• оформлення направлення на різні види лабораторних досліджень;
• транспортування біологічного матеріалу до лабораторії;
• підготовка пацієнта до рентгенологічних та ендоскопічних методів дослідження травної і сечової систем;
• підготовка пацієнта до ультразвукових методів дослідження.

7.6. Зондові маніпуляції

Здобувачі освіти повинні знати:
• промивання шлунку з лікувальною та діагностичною метою. Особливості промивання шлунку пацієнтів, що перебувають у непритомному стані.
• фракційне зондування шлунку (підготовка пацієнта, техніка проведення, направлення взятого матеріалу в лабораторію).
• дуодентальне зондування (підготовка пацієнта, техніка і методи зондування).

Практичні навички:
• промивання шлунка пацієнту в свідомому та непритомному стані;
• взяття промивних вод шлунку для дослідження;
• участь у дослідженні секреторної функції шлунку з ентеральними і парентеральними подразниками;
• участь у дуоденальному зондуванні.

7.7. Основи санології

Здобувачі освіти повинні знати:
• вплив рухової активності на функціональний стан органів і систем. Антропометрія. Динамометрія. Визначення ступеня фізичного навантаження за частотою пульсу і дихання. Визначення рівня вихідної тренованості за пробами (проба з присіданням, ортостатична проба, проба з затримкою дихання).

- основні принципи тренування.
- основні принципи раціонального харчування. Визначення оптимальної маси тіла людини. Визначення фізіологічних потреб різних груп населення (з урахуванням статі, віку, інтенсивності праці) у поживних речовинах і енергії.
- організація харчування залежно від груп інтенсивності праці.
- основні принципи загартовування організму. Характеристика основних засобів загартовування. Санітарно-освітня робота (підготовка тематичних лекцій, бесід).
- саморегуляція поведінки і діяльності пацієнта. Принципи психологічного захисту. Сутність аутотренінгу.

Практичні навички:

- пояснення пацієнтові значення рухової активності для здоров'я;
- визначення та оцінювання сил м'язів;
- виконання антропометричних досліджень;
- визначення рівня вихідної тренованості за пробами (проба з присіданням, ортостатична проба, проба з затриманням дихання);
- визначення ступеня фізичного навантаження за часом по відновленню пульсу.
- проведення бесіди, лекції на тему: «Рух і здоров'я»;
- пояснення пацієнту принципів раціонального харчування;
- визначення фізіологічних потреб різних груп населення (з урахуванням статі, віку, інтенсивності праці) у поживних речовинах і енергії;
- визначення оптимальної маси тіла людини;
- пояснення пацієнту основних принципів загартовування;
- проведення бесіди, лекції на тему: «Загартовування організму»;
- виготовлення тематичного санітарного бюлетеня «Загартовування організму».

VIII. ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ

1. Історія медсестринської справи.
2. Етичні елементи в роботі медичного персоналу ЗОЗ.
3. Санітарно-протиепідемічний режим лікувально-профілактичних закладів.
4. Типи лікувально-профілактичних закладів. Безпечне лікарняне середовище.
5. Особиста гігієна пацієнта.
6. Харчування та годування пацієнтів
7. Найпростіші методи фізіотерапії. Гірудотерапія
8. Участь медичної сестри в лабораторних та інструментальних дослідженнях.
9. Зондові маніпуляції.
10. Загартовування організму. Психічна саморегуляція.

IX. ФОРМИ ТА СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ СФОРМОВАНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Методи оцінювання:

- усне індивідуальне опитування
- письмовий тестовий контроль
- комп'ютерний тестовий контроль
- розв'язування типових та нетипових ситуаційних завдань
- демонстрація практичних навичок
- індивідуальне завдання
- модульний контроль

Оцінка з медсестринської виробничої практики є рейтинговою та визначається з урахуванням поточної навчальної діяльності здобувача освіти та оцінок за модульне контрольне оцінювання.

Передбачені наступні **форми контролю:**

1. **Поточний контроль** (засвоєння теми) проводиться під час виробничої практики відповідно до конкретних цілей, засвоєння конкретної теми змістового модуля. Рекомендується застосовувати такі методи оцінювання рівня підготовки здобувачів освіти: опитування, вирішення ситуаційних завдань, тестування, практична перевірка рівня оволодіння та виконання практичних знань та умінь.
2. **Підсумковий контроль** засвоєння модуля здійснюється для оцінювання результатів навчання після завершення виробничої практики та проводиться в останній день виробничої практики. Підсумковий контроль знань включає семестровий контроль у вигляді заліку.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів освіти

Усний виступ та демонстрація практичних завдань	**Критерії оцінювання**
«5»	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповіді та письмових завдань, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання
«4»	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних та письмових відповідей, в основному демонструє практичні навички, використовуючи при цьому обов'язкову літературу при викладанні деяких питань і демонстрації практичних навичок не вистачає достатньої глибини та аргументації. При демонстрації практичних навичок допускаються неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань.
«3»	В цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст. Під час усних та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу. Правильно вирішив половину тестових завдань. При виконанні практичних навичок допускає помилки.
«2»	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, поверхнево його викладає. Допускає суттєві помилки при демонстрації практичних навичок, які можуть створити загрозу життя пацієнтові. Правильно вирішив окремі тестові завдання.

Критерії підсумкового модульного оцінювання знань здобувачів освіти

Комп'ютерне тестування. Демонстрація практичних навичок	Критерії оцінювання
«5»	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповіді та письмових завдань, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив тестові завдання (90-100%)
«4»	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних та письмових відповідей, в основному демонструє практичні навички, використовуючи при цьому обов'язкову літературу при викладанні деяких питань і демонстрації практичних навичок не вистачає достатньої глибини та аргументації. При демонстрації практичних навичок допускаються неточності та незначні помилки. Правильно вирішив тестові завдання (80-90%).
«3»	В цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст. Під час усних та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу. При виконанні практичних навичок допускає помилки. Правильно вирішив тестові завдання (70-80%).
«2»	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, поверхнево його викладає. Допускає суттєві помилки при демонстрації практичних навичок, які можуть створити загрозу життя пацієнтові. Правильно вирішив тестові завдання (70%).

X. МЕТОДИЧНЕ ТА МАТЕРІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

1. Методичне забезпечення навчальної дисципліни:
   1. Робоча навчальна програма
   2. Щоденник медсестринської виробничої практики
   3. Підручники, посібники
   4. Алгоритми практичних навичок відповідно до стандартів медсестринської діяльності (СОПи)
2. Навчально-методичне забезпечення:
   1. Комп'ютерні презентації, мультимедійні матеріали
   2. Відеоматеріали
   3. Ілюстративний матеріал
   4. Каталоги ресурсів
   5. Медсестринська документація

XI. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Складати індивідуальні плани навчання пацієнта, використовуючи стандартні плани навчання.
2. Дезінфікувати й утилізувати використані вироби медичного призначення.
3. Дезінфікувати медичний інструментарій.
4. Здійснювати гігієну рук.
5. Готувати мийні і дезінфекційні розчини різної концентрації.
6. Дезінфікувати предмети догляду.
7. Проводити передстерилізаційне очищення виробів медичного призначення.
8. Контролювати якість передстерилізаційного очищення.
9. Готувати перев'язувальний матеріал, укладати в стерилізаційні коробки. Контролювати якість стерильності при паровій стерилізації.
10. Надягати стерильний халат, шапочку, маску, гумові рукавички.
11. Заповнювати паспортну частину медичної карти стаціонарного пацієнта, журнал обліку прийому пацієнтів.
12. Проводити огляд і здійснювати відповідні заходи при виявленні педикульозу.
13. Визначати ступінь ризику розвитку пролежнів у пацієнта.

14. Проводити заходи з профілактики пролежнів.
15. Обробляти шкіру за наявності пролежнів.
16. Здійснювати заходи з догляду за статевими органами, промежиною (профілактика попрілостей).
17. Здійснювати заходи з догляду за очима (промивання, закапування крапель, закладання мазі, ванночки).
18. Здійснювати заходи з догляду за вухами, оброблювання зовнішнього слухового ходу.
19. Здійснювати заходи з догляду за носовими ходами.
20. Здійснювати заходи з догляду за порожниною рота (огляд, протирання, зрошення, полоскання, аплікації).
21. Подавати сечоприймач, металеве і гумове судно тяжкохворим.
22. Годувати тяжкохворого пацієнта з ложки і напувальниці.
23. Здійснювати штучне харчування пацієнта.
24. Вимірювати температуру тіла. Реєструвати дані термометрії в температурному листі.
25. Підраховувати частоту дихальних рухів. Реєструвати дані в температурному листі.
26. Визначати життєву ємність легень за допомогою спірометра.
27. Подавати кисень з кисневої подушки.
28. Здійснювати подачу кисню через носові катетери, маску.
29. Досліджувати пульс. Реєструвати дані в температурному листі.
30. Визначати сатурацію.
31. Вимірювати артеріальний тиск. Реєструвати дані в температурному листі.
32. Визначати набряки.
33. Надавати допомогу під час блювання, аспірації блювотних мас.
34. Застосовувати газовідвідну трубку.
35. Застосовувати очисну клізму.
36. Застосовувати сифонну клізму.
37. Застосовувати лікувальну мікроклізму.
38. Застосовувати олійну клізму.
39. Застосовувати гіпертонічну клізму.
40. Проводити катетеризацію сечового міхура м'яким катетером.
41. Промивати сечовий міхур.
42. Накладати гірчичники.

43. Накладати зігрівальний компрес.
44. Накладати охолоджувальний компрес.
45. Застосовувати міхур з льодом.
46. Застосовувати грілку.
47. Навчати пацієнта користуванню кишеньковим інгалятором.
48. Закрапувати краплі в очі, ніс, вуха, закладати мазь за нижнє повіко.
49. Набирати лікарські засоби з ампули і флакона.
50. Розводити і розрахувати дозу антибіотика.
51. Виконувати внутрішньошкірні ін'єкції.
52. Виконувати підшкірні ін'єкції.
53. Виконувати ін'єкції інсуліну.
54. Виконувати внутрішньом'язові ін'єкції.
55. Виконувати внутрішньовенні ін'єкції.
56. Брати кров з вени для лабораторного дослідження.
57. Збирати і заповнювати систему для внутрішньовенних вливань.
58. Виконувати внутрішньовенне краплинне вливання ліків.
59. Здійснювати катетеризацію периферичних вен.
60. Брати харкотиння на загальний аналіз та мікобактерії туберкульозу.
61. Брати кал для копрологічного та бактеріологічного дослідження.
62. Брати кал на приховану кров, яйця гельмінтів.
63. Брати сечу на загальний аналіз, за методом Нечипоренка, на діастазу.
64. Брати сечу за методом Зимницького.
65. Брати сечу на глюкозу, білок, фенілкетонурію, 17-кетостероїди, бактеріологічне дослідження.
66. Брати кров з вени для бактеріологічного дослідження.
67. Промивати шлунок пацієнту в свідомому стані.
68. Брати промивні води шлунку для дослідження.
69. Проводити дослідження секреторної функції шлунка з ентеральними і парентеральними подразниками.
70. Проводити дуоденальне зондування.
71. Готувати пацієнта та оснащення до проведення плевральної пункції.
72. Готувати пацієнта та оснащення до проведення абдомінальної пункції.
73. Готувати пацієнта та оснащення до проведення люмбальної пункції.
74. Готувати пацієнта та оснащення до проведення стернальної пункції.
75. Виконувати антропометричні дослідження.
76. Здійснювати заходи базової підтримки життя.

XII. ПЕРЕЛІК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

1. В.М. Лісовий «Основи медсестринства», Київ ВСВ «Медицина», 2018 р.

Нормативна документація МОЗ України щодо санітарно-протиепідемічного режиму в ЗОЗ

1. Наказ МОЗ України від 06.05.2021 № 882 «Про затвердження санітарно-протиепідемічних правил і норм використання ультрафіолетового бактерицидного випромінювання для знезараження повітря та дезінфекції поверхонь в приміщеннях закладів охорони здоров'я та установ/закладів надання соціальних послуг/соціального захисту населення».
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0978-21#Text
2. Наказ МОЗ України від 03.08.2021 № 1614 «Про організацію профілактики інфекцій та інфекційного контролю в закладах охорони здоров'я та установах/закладах надання соціальних послуг/соціального захисту населення».
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1318-21#Text

3. Наказ МОЗ України від 03.08.2020 № 1777 «Про затвердження Заходів та Засобів щодо попередження інфікування при проведенні догляду за пацієнтами».
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1110-20#Text
4. Наказ МОЗ України від 17.03.2015 № 148 «Про затвердження Порядку підтвердження зв'язку зараження ВІЛ-інфекцією з виконанням працівником своїх професійних обов'язків».
http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE26822.html
5. Наказ МОЗ України від 08.06.2015 № 325 «Про затвердження Державних санітарно-протиепідемічних правил і норм щодо поводження з медичними відходами».
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0959-15#Text
6. Наказ МОЗ України від 30.04.2014 № 293 «Про затвердження Інструкції зі збору, сортування, транспортування, зберігання, дезінфекції та прання білизни у закладах охорони здоров'я».
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0556-14#Text
7. Наказ МОЗ України від 11.08.2014 № 552 «Дезінфекція, передстерилізаційне очищення та стерилізація медичних виробів в закладах охорони здоров'я».
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1067-14#Text
8. Наказ МОЗ України від 05.11.2013 № 955 «Про затвердження нормативно-правових актів щодо захисту від зараження ВІЛ-інфекцією при виконанні професійних обов'язків».
http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE24510.html

9. Наказ МОЗ України від 25.05.2000 № 120 «Інструкція з профілактики внутрішньолікарняного та професійного зараження ВІЛ-інфекцією»
http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/REG5041.html
10. Наказ МОЗ України від 28.03.1994 р. № 38 «Про організацію та проведення заходів по боротьбі з педикульозом».
https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0038282-94#Text

Нормативна документація МОЗ України щодо облікових форм медичної документації

1. Наказ МОЗ України від 29 грудня 2000 року № 369 «Про затвердження форм медичної облікової документації, що використовується в стаціонарах і поліклініках (амбулаторіях)» (форма 029/о "Журнал обліку процедур").
https://mozdocs.kiev.ua/forms/f029_0.doc (форма 029/о)
2. Наказ МОЗ України від 29.05.2013 № 435 «Про затвердження форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я, які надають амбулаторно-поліклінічну та стаціонарну допомогу населенню, незалежно від підпорядкування та форми власності (форма 003-4/о «Листок лікарських призначень»)».
https://mozdocs.kiev.ua/forms/f003_4_0.doc (форма 003-4/о)
3. Наказ МОЗ України від 4.02.2012 № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкції щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування» (форми 001/о «Журнал обліку прийому хворих у стаціонар і відмов від госпіталізації», 003/о «Медична карта стаціонарного хворого», 003/6-о «Інформована добровільна згода пацієнта на проведення діагностики, лікування та на проведення операції та знеболення»).
https://mozdocs.kiev.ua/forms/f001_0.doc (форма 001/о)
http://endoscopy.com.ua/assets/files/dodatku.pdf (форма 003/о + форма 003-6/о)
4. Наказ МОЗ України від 10.01.2006 № 1 «Про затвердження форм первинної облікової документації з інфекційної, дермато-венерологічної, онкологічної захворюваності та Інструкції щодо їх заповнення» (форма 058/о «Екстрене повідомлення про інфекційне захворювання, харчове, гостре професійне отруєння, незвичайну реакцію на щеплення»).
https://phc.org.ua/sites/default/files/uploads/files/dodatok4.docx (форма 058/о)

5. Наказ МОЗ України від 26 липня 1999 року № 184 «Про затвердження форм облікової статистичної документації, що використовується в стаціонарах лікувально-профілактичних закладів» (форма 004/о "Температурний листок").

https://mozdocs.kiev.ua/forms/f004_0.doc (форма 004/о)

Нормативна документація МОЗ України щодо спостереження і догляду за пацієнтами

1. Наказ МОЗ України від 05.06.2019 № 1269 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги».

https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1269282-19#Text

2. Наказ МОЗ України від 29.10.2013 р. № 931 «Про удосконалення організації лікувального харчування та роботи дієтологічної системи в Україні».

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z2205-13#Text

3. Наказ МОЗ України від 24 травня 2012 року № 384 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при артеріальній гіпертензії».

https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0384282-12#Text

4. Наказ МОЗ України від 03.08.2012 № 602 МОЗ України «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при ішемічному інсульті». https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0602282-12#Text

Нормативна документація МОЗ України щодо обліку лікарських засобів у закладах охорони здоров'я

1. Наказ від 07.08.2015 р. № 494 «Про деякі питання придбання, перевезення, зберігання, відпуску, використання та знищення наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів у закладах охорони здоров'я».

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1028-15#Text

2. Наказ від 09.09.2014 № 635 «Про затвердження Методичних рекомендацій ведення обліку лікарських засобів та медичних виробів у закладах охорони здоров'я».

https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635282-14#Text

3. Наказ МОЗ України від 19.07.2005 № 360 «Про затвердження Правил виписування рецептів та вимог-замовлень на лікарські засоби».

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0782-05#Text

4. Наказ МОЗ України від 16.12.2003р. № 584 «Про затвердження правил зберігання та проведення контролю якості лікарських засобів у лікувально-профілактичних закладах».

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0275-04#Text

5. Наказ МОЗ України від 16.03.1993 р. № 44 «Про організацію зберігання в аптечних закладах різних груп лікарських засобів та виробів медичного призначення».

https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0044282-93#Text